

BRIEF AAN DE HELE ORDE

- 1 In de naam van de allerhoogste Drievuldigheid
en heilige Eenheid,
Vader, Zoon en Heilige Geest. Amen.
- 2 Aan alle eerwaarde en zeer beminnenswaardige broeders,
aan broeder Elias,¹
de generale minister van de gemeenschap van de minderbroeders,
zijn heer,
en aan alle generale ministers die na hem komen,
aan alle ministers en custoden,
aan de priesters van deze broederschap,
die nederig Christus volgen,
en aan alle eenvoudige en gehoorzame broeders,
de eersten en de laatsten,
- 3 wenst broeder Franciscus,
een onbeduidend en ziekelijk mens,
jullie kleine en geringe dienaar,
heil in Jezus Christus, de Heer.
Zoon van de Allerhoogste is zijn naam.
Hij heeft ons verlost
en gewassen in zijn allerkostbaarst bloed.
- 4 Aanbid Hem bij het horen van zijn naam
met vrees en eerbied, plat ter aarde.
Gezegend is Hij in eeuwigheid.
- 5 Luister, kinderen van de Heer en mijn broeders,
en hoor aandachtig naar mijn woorden. (Hnd 2,14)
- 6 Neig het oor van je hart
en gehoorzaam de stem van Gods Zoon.
- 7 Bewaar zijn geboden met heel je hart
en volbreng zijn raden met een onverdeelde geest.
- 8 Loof Hem want Hij is goed
en verhef Hem door je daden,
- 9 want daartoe heeft Hij jullie over de hele wereld uitgezonden
om door woord en daad zijn stem te laten klinken
en allen te laten weten dat niemand almachtig is dan Hij alleen.²
- 10 Volhard als een leerling in de heilige gehoorzaamheid
en volbreng
wat jullie Hem in een goed en sterk levensplan beloofd hebben.
- 11 De Heer God geeft zich aan ~~ons~~ jullie als aan zijn kinderen. (Heb 12,7)
- 12 Daarom smee ik jullie allen, mijn broeders,
met een voetkus en met alle liefde die in mij is,
dat jullie zoveel je kunt
alle hoogachting en alle eer bewijzen
aan het allerheiligst lichaam en bloed van onze Heer, Jezus Christus,
- 13 in wie wat in de hemel en op aarde is
tot vrede is gebracht en verzoend met de almachtige God.

¹ . In de handschriften wordt geen naam genoemd, maar alleen broeder Elias komt in aanmerking. Hij werd na maart 1221 plaatsvervanger van Franciscus en bleef dat totdat het generale kapittel van 1227 een nieuwe generale minister koos. [Paolazzi schrijft zijn naam dan ook voluit in zijn kritische editie.](#)

² . Franciscus speelt in vers 8-9 met een tekst uit Tob 13,4-6 die hij op een vrije manier bewerkt: een stukje uit een preek over deze tekst? In vers 10-11 doet hij hetzelfde met Heb 12,7.

- 14 Tevens vraag ik in de Heer al mijn broeders-priesters,
 die priester van de Allerhoogste zijn,
 het zullen zijn of het verlangen te zijn,
 dat zij telkens als zij de mis willen vieren,
 zuiver zijn en op een zuivere wijze
 met eerbied het ware offer van het allerheiligst lichaam en bloed
 van onze Heer Jezus Christus opdragen.
 Ik vraag dat hun intentie heilig en zuiver is
 en zij niet handelen om enig aards belang
 noch uit vrees of liefde voor wie dan ook,
 alsof zij de mensen zouden moeten behagen.
- 15 Integendeel, met de hulp van de genade
 moet de wil geheel op God gericht zijn
 en mag hij daarom niets anders verlangen
 dan Hem alleen, de allerhoogste Heer, te behagen
 omdat alleen Hij daar werkzaam is, zoals het Hem behaagt.
- 16 Want Hij zegt zelf: ‘Doe dit tot mijn gedachtenis.’ (1 Kor 11,24)
 Als iemand niet zo handelt,
 wordt hij een Judas, een verrader,
 en wordt hij schuldig aan het lichaam en bloed van de Heer. (vgl. 1 Kor 11,27)
- 17 Neem ter harte, mijn broeders-priesters,
 wat over de wet van Mozes geschreven staat:
 iemand die haar overtreden had,
 al was het maar in uiterlijke dingen,³
 stierf zonder enig pardon door een vonnis van de Heer.
- 18 Hoeveel grotere en strengere straffen
 verdient hij dan niet te ondergaan
 die de Zoon van God vertrappt,
 het bloed van het verbond waardoor hij geheiligd is, ontheiligt
 en met de Geest van genade de spot drijft!⁴
- 19 De mens immers veracht, ontheiligt en vertrappt het Lam Gods
 wanneer hij, zoals de Apostel zegt,
 het heilig brood van Christus
 niet onderkent of onderscheidt
 van ander voedsel of van andere handelingen;⁵
 of ook wanneer hij dit brood eet terwijl hij onwaardig is
 of, zelfs al zou hij waardig zijn,
 het eet op een achteloze en onwaardige wijze.
 Want de Heer zegt door de profeet:
 ‘Vervloekt is de mens die het werk van God
 op een bedrieglijke wijze doet’ (vgl. Jr 48,10)
- 20 en de priesters die dit niet ter harte willen nemen
 veroordeelt Hij terecht met de woorden:
 ‘Ik vervloek jullie zegeningen.’ (vgl. Mal 2,2)
- 21 Luister, mijn broeders:

³ . Deze tussenzin is door Franciscus bij Heb 10,28 ingevoegd. Hij denkt waarschijnlijk aan voorvallen als beschreven in Lv 10,2 en 2 S 6,7.

⁴ . Franciscus citeert in de verzen 17-18 uit de Hebreeënbrief (Heb 10,28v). Hij werd op die tekst attent gemaakt door de bulle *Sane cum olim* van november 1219 waarin de paus opriep tot grotere zorgvuldigheid in de omgang met de eucharistie. Franciscus heeft de tekst wel op zijn eigen manier bewerkt zoals in de voorgaande noot is opgemerkt.

⁵ . Ontleend aan de zogeheten *glossa interlinearis*, de standaardbijbeluitleg in de Middeleeuwen, bij 1 Kor 11,29.

als de zalige Maagd al zo wordt geëerd
– wat niet meer dan passend is –
omdat zij Hem in haar allerheiligste schoot heeft gedragen;
als de zalige Doper heeft gehuiverd
en de heilige kruin van God niet heeft durven aanraken;
als het graf waarin Hij enige tijd heeft gelegen, wordt vereerd,
22 hoe heilig, rechtvaardig en waardig moet hij dan niet zijn
die Hem met de handen aanraakt,
met hart en mond ontvangt
en aan anderen te ontvangen geeft:
Hem die niet meer sterven zal,
maar in eeuwigheid leeft en verheerlijkt is,
die de engelen verlangen te zien!
23 Zie jullie waardigheid, broeders-priesters,
en wees heilig omdat Hij heilig is. (vgl. 1 Pe 1,16)
24 En zoals de Heer God jullie boven allen heeft geëerd
vanwege dit dienstwerk,
zo moeten ook jullie Hem
boven allen liefhebben, hoogachten en eren.
25 Het is een grote ellende en een beklagenswaardige zwakheid
wanneer jullie om iets anders in de hele wereld bekommerd zijn,
terwijl Hij op zo'n wijze bij jullie aanwezig is.
26 Heel de mensheid moet sidderen,
heel de wereld huiveren en de hemel juichen
wanneer Christus, de Zoon van de levende God,
op het altaar is in de handen van de priester.
27 O bewonderenswaardige hoogheid
en verbijsterende menslievendheid,
o verheven nederigheid,
o nederige verhevenheid,
dat de Heer van het heelal,
God en Zoon van God,
zich zo vernedert
dat Hij zich om ons heil verbergt
onder de bescheiden gedaante van brood.
28 Zie, broeders, de nederigheid van God
en stort je hart bij Hem uit.
Verneder ook jezelf,
opdat jullie door Hem verheven worden.
29 Houd daarom niets van jullie voor jezelf,
opdat Hij die zich geheel en al voor jullie prijsgeeft
jullie geheel en al ontvangt.
30 Daarom vermaan ik jullie
en spoor jullie aan in de Heer
dat er op plaatsen waar de broeders verblijven
slechts één mis per dag wordt opgedragen,
en wel volgens de gebruiken van de heilige Kerk.
31 Als er meerdere priesters op een plaats zijn,
laat dan de ene priester uit liefde voor de liefde
tevreden zijn met het horen van de mis van een ander,
32 want de Heer Jezus Christus vervult
aanwezigen zowel als afwezigen die Hem waardig zijn.

- 33 Ook al ziet men dat Hij op meerdere plaatsen is,
toch blijft Hij ondeelbaar
en kent Hij geen vermindering.⁶
Overall één is Hij werkzaam zoals het Hem behaagt,
samen met de Heer God de Vader en de Heilige Geest, de helper,
in de eeuwen der eeuwen. Amen.
- 34 En omdat ieder die uit God is
de woorden van God hoort, (vgl. Joh 8,47)
daarom moeten wij die meer in het bijzonder
met liturgische taken zijn belast,
niet alleen horen en doen wat God zegt,
maar ook het vaatwerk
en de liturgische voorwerpen die zijn heilige woorden bevatten,
bewaren om de verhevenheid van onze Schepper
en onze onderwerping aan Hem diep in ons te laten doordringen.
- 35 Daarom vermaan ik al mijn broeders
en bemoedig ze in Christus
om de geschreven woorden van God naar vermogen te eerbiedigen,
waar ze die ook vinden.
- 36 En voorzover het hun aangaat,
moeten ze die verzamelen en opbergen
wanneer ze niet goed zijn opgeborgen
of ergens ongepast rondslingeren.
Zo eren zij de Heer in de woorden die Hij gesproken heeft.
- 37 Veel dingen worden immers door de woorden van God geheiligd
en in de kracht van de woorden van Christus
wordt het altaarsacrament voltrokken.
- 38 Verder belijd ik al mijn zonden
aan de Heer God, Vader, Zoon en Heilige Geest,
aan de zalige Maria altijd maagd
en alle heiligen in de hemel en op aarde,
aan broeder Elias, de minister van onze gemeenschap
en mijn eerbiedwaardige heer,
aan de priesters van onze orde
en al mijn andere gezegende broeders.
- 39 In veel zaken heb ik gezondigd door mijn zware schuld.
In het bijzonder heb ik de regel die ik de Heer beloofd heb,
niet onderhouden
en het officie niet gebeden zoals de regel het voorschrijft,
door onachtzaamheid, vanwege mijn ziekte,
of omdat ik onwetend en ongeleerd ben.⁷
- 40 Met alle aandrang smeed ik daarom, zoals ik dat kan,
broeder Elias, mijn generale minister en heer,
om ervoor te zorgen
dat de regel door allen onberispelijk onderhouden wordt
- 41 en dat de geestelijken het officie met toewijding bidden
voor het aanschijn van de Heer.
Daarbij moeten ze niet letten op de welluidendheid van de stem
maar op de samenklank met de geest,

⁶ . Francisus citeert hier uit het Exsultet, de jubelzang van de paasnacht. Wat daar gezegd wordt over het licht van de paaskaars, past hij hier toe op de eucharistie.

⁷ . Vgl. voetnoot 62.

- zodat de stem harmonieert met de geest,
en de geest harmonieert met God.
- 42 Zo kunnen zij door zuiverheid van hart God behagen
en niet door de bekoorlijkheid van hun stem
de oren van het volk strelen.
- 43 Ik beloof al deze dingen standvastig te onderhouden
voorzover God mij de genade geeft;
en ik geef ze door aan de broeders die bij mij zijn,
met de plicht ze te onderhouden
wat betreft het officie en de overige bepalingen van de regel.
- 44 Elke broeder die ze niet wil onderhouden,
beschouw ik niet langer als katholiek
en ook niet als mijn broeder.
Ik wil hem niet eens meer zien en ook niet met hem spreken
totdat hij boete doet.
- 45 Dit zeg ik ook van ieder ander
die zwervend rondtrekt
en de leerschool van de regel achter zich laat;
- 46 want onze Heer Jezus Christus heeft zijn leven gegeven
om de gehoorzaamheid aan de allerheiligste Vader niet te verliezen.
- 47 Ik, broeder Franciscus,
een onnut mens
en een onwaardig schepsel van de Heer God,
beveel broeder Elias, de minister van heel onze gemeenschap,
en alle generale ministers die na hem komen
en de andere custoden en gardiaans van de broeders
die er zijn en zullen zijn,
in naam van de Heer Jezus Christus,
dit geschrift bij zich te hebben,
in praktijk te brengen en zorgzaam te bewaren.
- 48 En ik verzoek hen dringend met zorg te waken
over wat er in deze brief staat
en het met nog groter ijver te doen naleven
overeenkomstig het welbehagen van de almachtige God,
nu en altijd, zolang deze wereld bestaat.
- 49 Als jullie dit alles doen,
zijn jullie gezegend door de Heer
en zal Hij met jullie zijn tot in eeuwigheid. Amen.

(Gebed)

- 50 Almachtige, eeuwige, rechtvaardige en barmhartige God,
geef ons, erbarmelijke mensen,
omwille van Uzelf te doen
wat wij weten dat Gij wilt,
en altijd te willen wat U behaagt,
- 51 opdat wij, innerlijk gezuiverd,
innerlijk verlicht
en door het vuur van de Heilige Geest ontstoken,
de voetstappen van uw geliefde zoon,
onze Heer Jezus Christus, kunnen volgen (vgl. 1 Pe 2,21)
- 52 en door uw genade alleen
bij U, Allerhoogste, mogen komen,

die in volmaakte Drievuldigheid en eenvoudige Eenheid
leeft, heerst en wordt verheerlijkt, almachtige God,
door alle eeuwen der eeuwen.
Amen.